

La persona: valor i fonament d'un univers de valors

Josep M. Camprubí i Rovira

Em pregunto, quan diem que "això és un valor", què és el que fa que donem el nom de *valor* a una actitud, a una acció, a una manera de pensar, a un costum, a una conducta...

Crec que el criteri de vàlua d'una actitud, d'una acció, d'un costum o d'un pensament se situa en el grau de felicitat, de satisfacció, de plenitud que aporta a la persona.

En la recerca del sentit i de la felicitat que els humans fem anem assenyalant com a valors aquells elements que hem comprovat que són font de goig de viure per a nosaltres.

És bo fer una confrontació de les nostres experiències i troballes amb les dels altres. Podem llavors fins i tot adonar-nos d'aquelles que són més freqüents i comunes perquè tenim força coincidències en el més pregon, els humans.

D'aquesta anàlisi i confrontació d'experiències positives podem extreure una llarga llista del que anomenem *valors*. És a dir, allò que va donant al nostre viure qualitat, riquesa, plenitud, sentit... Allò que ens va donant solidesa i gust de viure ho experimentem i definim com a *valor*.

Tothom sent aquesta urgència de fer que la pròpia existència tingui aquella vàlua que ens permeti sentir el viure amb una satisfacció ben pregona.

Desenvolupar totes les immenses capacitats que posseeix la persona humana dóna un ventall admirable d'elements que són capaços d'anar omplint aquesta fam que sent tot ésser. I sembla, per poc que ens hi apropem, molt immens, inacabable, impossible de fer una enumeració exhaustiva.

Això ens permet aquesta primera constatació que el valor per excel·lència és la persona i que, tot el que amb relació a ella li aporta una cota alta de satisfacció, és el que fa que ho vegem, assumim i anomenem amb aquesta categoria de valor.

És també difícil de fer-ne una exhaustiva descripció... Cada persona podem dir que en la trajectòria de la seva vida va fent un recompte i una selecció de tot allò que per a ella ha estat quelcom de significatiu que li ha donat o li dóna un sentiment que viu i que s'ho val (de valor) viure.

Parlar de valors és també una mena de necessitat i de curiositat.

Necessitat perquè cerquem, i tenim delit de poder trobar cada cop més plenitud. Un diàleg i intercanvi d'experiències viscudes pot contribuir que anem apropant a la nostra vida i potser integrant aquests elements que veiem que han estat causants d'aquest augment de gust per viure en d'altres.

Curiositat perquè és fins i tot un desig sempre coent esbrinar què fa que les persones que coneixem tinguin gust per viure. I creix aquesta curiositat quan anem constatant que hi ha un univers insospitat d'aïtals valors en el conjunt de les vides humanes que ens són properes.

Aquesta reflexió s'ha gestat en la lectura de les contraportades del diari *La Vanguardia*. En cadascun dels personatges que van posant la seva vida sobre la taula, podem trobar uns elements significatius i singulars que han contribuït a fer que es pugui sentir viu, i mirant enrere, pugui oferir-nos-ho als lectors. Ens diuen com aquella convicció, actitud, idea, acció els permet dir que no *han passat* els anys sinó que els *han viscut*. Els ha donat, aquesta opció viscuda intensament, aquella vàlua indispensable per poder sentir que la pròpia vida ha assolit significat.

Que bonic poder constatar aquest univers de valors tan diferents i singulars... Heus-ne ací una petita mostra:

"Expressar gratitud em sembla quelcom essencial a la vida." (Suzanne Vega)

"És molt satisfactori sentir la gratitud del ciutadà a qui ajudes... Això compensa tot el que fas." (Amado Ares, 43 anys de bomber)

"Tot va anar bé quan vaig entendre que no havia de sentir por pel que em passava sinó només gratitud. Sóc pobre i feliç. La perfecció és l'acceptació del que existeix [...] Al matí, en llevar-me, sento agraïment de ser viu i per tot el que té la vida." (Tom Heckel, conseller psíquic)

"Per a mi, el triomf és convertir-me en una persona més justa cada dia, perquè la vida sempre té un costat negatiu que provoca ràbia, i cal canalitzar-la. La ràbia et dóna el coratge de dir 'no' i lluitar pel que creus que és just. És molt important aprendre a dir 'no'. Si hom analitza la societat en què vivim, ha de comptar amb la ràbia per no ser un conformista [...] L'agraïment és una de les drecceres en el camí de la felicitat i de la saviesa. Valoro i agraeixo el que molts venen com a obstacles superats... Créixer en un barri marginal, conèixer la mort i viure amenaçat per una lesió han nodrit la meua personalitat." (Lilian Thuram, defensa de l'FC Barcelona, creador de la fundació Educació contra el Racisme)

"La qualitat humana més essencial és la tendresa, la gratitud i el desig de superar-se,

que és una pulsio vital, com la solidaritat. Cal vèncer la por, perquè la presència de l'altre sempre és una amenaça; només ens abandonem amb els infants; amb els adults tallem aquesta sensibilitat." (Sergi Kokis, pintor i escriptor)

"Si fas coses bones tornaran a tu coses bones [...] Vaig haver de lluitar, i això m'agrada perquè implica creure." (Randal Kleiser, actor, guionista i director)

"Les matemàtiques m'han donat molt de plaer, i sempre vull compartir-lo." (Claudi Alsina, matemàtic)

"Sóc un forner que estima fer un bon pa. Aspiro que els fornars mereixem algun dia el respecte de la gent." (Xavier Barriga, mestre forner)

"Ningú no em parla amb la seva amabilitat." (Rosa Gil, exsecretària)

"La fundació Petit Desig pretén fer molt, molt feliç durant un dia un nen que pateix una malaltia crònica o de mal pronòstic" (Iñaki Orive, fundador de la fundació Petit Desig).

"Enamora't de tu mateix i enamoraràs." (M. del Carme Banús)

"Sembrem el món d'amor... El gran aprenentatge és respectar-se un mateix. Tingueu cura del vostre cos, sigueu autèntics, calculeu les vostres paraules, apreneu a estar contents, a riure, tingueu un bon esperit [...] És la manera com tingueu cura els uns dels altres el que us portarà a qualsevol cel." (Agnes Backer, líder espiritual)

"Només tens el que dones. L'única recompensa en què crec: l'íntima satisfacció de sentir-nos, encara que sigui poc, encara que sigui per un moment, útils." (Dan Gediman, productor d'*El que crec*, a la PBS)

"Des que vaig tornar la primera vegada del Dakar sóc millor persona. La gent d'allà t'ho dona tot i no demana res, surten de casa seva perquè tu hi entris. Jo no crec que l'Àfrica s'hagi de canviar, el que cal és sanitat i escolarització. [...] El que vull és seguir ajudant-me i ajudant els que estan com jo (paraplègics) per mitjà de la fundació Wings for Life. (Isidre Esteve, pilot de motos)

"Has d'aprendre sobre l'amor, i això es fa simplement fent recular els obstacles, perquè l'amor és al fons de tots nosaltres. [...] Per això m'agrada envellir, perquè vas apartant la brutícia [...] M'agrada més la vida a mesura que vaig envellint." (Sinead O'Connor, compositora i cantant)

"Que als que estimo els quedi alguna cosa de mi en aquesta vida" (Luis García Montero, poeta)

"No hi ha res més transpersonal que estimar i treballar; estimar és projectar-te més enllà del teu jo individual, i treballar és abocar els teus recursos al món. Si estimes i treballes, ets psicològicament sa. I així sanes el món." (Stanley Krippner, investigador dels somnis)

"Vaig decidir que dedicaria la vida a ajudar la gent jove a obrir-se pas sense arruïnar la seva vida. Els comunicaria valors, i el rock seria la via!. Les meves cançons volen ser l'antídot, inocular quelcom més substancial i potent que un placebo tòxic. He

creat la fundació Provocant la Pau, que col·labora amb Mans Unides en projectes de desenvolupament. Enviaré tot el que pugui obtenir amb el meu últim disc.” (Pare Jony, el capellà rocker)

“Mai no he sentit por. Tinc molts dolors, però també moltes alegries. Valoro i faig festa dels moments d’alegria, per això la meva causa és el somriure d’un infant, una cosa molt profunda. No comprenc que algú els pugui fer mal, i em sento en l’obligació de donar veu als que no en tenen.” (Graça Machel, líder africana pels drets dels infants)

“Ens resulta difícil l’experiència del present, i viure l’experiència intensiva del present és la condició per pensar d’una manera oberta vers el futur. Cal recuperar el sentit del temps oportú, que no és res més que lluitar per reprendre el fil del sentit de la vida [...] No és veritablement feliç una persona que no té la capacitat d’elaborar el dolor. L’experiència del dolor és condició de l’experiència mateixa de la felicitat.” (Giacomo Marramao, filòsof)

“Cada un de nosaltres és únic! Si algú li diu que vostè li agrada perquè li recorda algú, és que no l’estima: cadascun de nosaltres és únic i irrepetible. Però aquesta singularitat només la podem viure si renunciem al passat, que és només un record, i al futur, que és només una il·lusió, i vivim en el present sempitern [...] La mística és l’altra vocació que no podem recloure en els convents: silenci, meditació, relaxació... per a tothom! Són vocacions que exigeixen esforç, però per això mateix ens fan persones davant l’única crida a la pregària que sí que ens arriba intensa cada dia: ‘Feu-vos rics!’ (Raimon Panikkar, pensador)

“La flexibilitat és tanta virtut com la coherència [...] És més lliure qui més es compromet i per tant qui més renuncia. [...] Silenci i solitud, no hi ha res més gran en la meua vida ni crec que en la dels altres que no hagi nascut d’aquí [...] El desencís està en el món i en tu mateix, però procuro no donar-li altaveu si no és per desmitificar-lo, perquè crec que el camí per a la humilitat és l’humor; tenen la mateixa arrel, *humus*, que significa en llatí *terra, tocar terra*. L’esperança és una virtut. No pots tenir esperança si no sovinteges el bé, i això suposa una tasca, has d’entrenar-te a obrir els ulls per descobrir-ho.” (Pablo d’Ors, novel·lista)

“Els que optin per cooperar en lloc de competir aconseguiran una millor flexibilitat i llibertat en les seves decisions i en la seva vida. Anem cap un món més horitzontal, amb més capacitat d’elecció, però molt exigent. [...] Conèixer-nos a nosaltres mateixos ens permet de conèixer com funciona la resta [...] Cal estar més pendent del que volem que del que els altres pensin de nosaltres.” (Tyler Cowen, economista)

“Meditar no em tornaria la feina però podria tornar-me a mi mateix. Meditar vol dir cuidar-se, guarir-se un mateix”.

“Treballa sobre tu mateix i tingues amics: amb això passaràs les proves de la vida. Viuràs bé! (Jean-Louis Cianni, lector de filòsofs)

“Autenticitat és estar sempre obert [...] El millor que podem esperar és trobar la nostra pròpia veu, però no de manera aïllada sinó en comunitat.” (Wim Mertens, compositor)

“La intuïció és una capacitat humana molt valuosa. Sap llegir en un rostre i extreure’n conclusions instantànies que la raó no arriba a copsar. Conrear la intuïció enriqueix la nostra vida i ens permet divertir-nos.” (Gerd Gigerenzer, estudiós de la intuïció)

“Si el meu cant no fos a favor de l’home, fet a imatge de Déu, no tindria sentit. Déu és l’home i l’home és Déu... L’objectiu de la meva missió és la meua veu, un do que he rebut, i el que és natural és que treballi amb aquest do malgrat les dificultats... Si vius en concordança amb tu mateix i amb l’home que tens al davant, si el que esculls fer ho fas amb amor i admires la bellesa que t’envolta, aquí hi ha Déu. La fe és acció.” (Sor Marie Keyrouz, la monja cantant, doctora en antropologia religiosa i musicologia)

“És molt important fer el que t’agrada, però és encara més important fer que t’agradi el que fas...” (Albert Bargués, navegant de la Barcelona World Race 2008)

Aquests valors i molts més interessen cada cop més a tots els col·lectius humans. No és una moda. La qüestió dels valors ha esdevingut de vital necessitat. Sense valors no podem viure! L’acte que estem protagonitzant ho corrobora. Ens interessem com mai per tenir en el que fem un segell de qualitat ètica.

Ens podem fer també en aquesta avinentesa la pregunta: quins són els valors que volem que tinguem els andorrans per fer aquesta comunitat humana de qualitat que desitgem? Quines estratègies podem planificar per poder transmetre i conrear aquests valors bàsics perquè el nostre país pugui ser-ne un bon referent en un futur immediat? Qui ha de fer aquesta feina?

Cal unir forces i fer un front comú per articular un discurs sobre els valors i proposar-los de forma eficient en l’esfera pública. Tots ens hi hem de sentir implicats. Els polítics, els ensenyants, les institucions cíviques, les confessions religioses, els mitjans de masses... Sense una consciència i voluntat col·lectives no podrem construir aquella comunitat humana de qualitat que somiem. La qualitat d’un país depèn de la riquesa ètica, de la manera de ser i de viure, d’interaccionar amb els altres, de treballar i de comprendre el seu compromís amb el benestar de tots. No es pot subsistir, créixer, competir, sense valors com la disponibilitat, la iniciativa, l’amabilitat, la competència, el rigor, l’exigència, el goig per la feina ben feta, l’esforç, la constància, l’eficiència, l’equitat... D’això depèn l’èxit o el fracàs del nostre projecte comú de país. El discurs sobre els valors és una qüestió vital per a la salut i la satisfacció de cada persona i per al de tot el poble. Cal definir i treballar els valors del nostre horitzó col·lectiu que volem que configuren la nostra personalitat com a nació moderna i viva. Tan de bo des d’aquí sorgeixi una decidida acció i voluntat de compromís a treballar per dotar-nos

d'aquests elements indispensables per a una qualitat de vida del nostre país. Qualitat de vida d'una comunitat humana, resultat del goig i del sentit ple de viure de cadascun dels seus habitants que la integren.

Josep Maria Camprubí i Rovira,
salesià, llicenciat en ciències religioses i professor